

Światowa Konferencja na temat Urządzeń i Technologii Wspomagających

Wystąpienie Boba Toppinga pod tytułem "Znaczenie powszechnie dostępnego środowiska zabudowanego dla wdrażania polityki i programów w zakresie urządzeń i technologii wspomagających" wygłoszone na „Spotkaniu Ekspertów nt. Światowej Współpracy w zakresie Technologii Wspomagających” - w czasie „Światowej Konferencji nt. Urządzeń i Technologii Wspomagających” zorganizowanej w ramach współpracy państw Azji i Europy (ASEM) w zakresie niepełnosprawności, w dniach 29-30 października 2015 r. w Pekinie w Chinach.

Prelegent

Bob Topping, posiadacz dyplomu licencjackiego w zakresie architektury (Bachelor of Architecture), członek Stowarzyszenia Architektów Ontario (Ontario Association of Architects – OAA), członek Królewskiego Instytutu Architektury Kanady (Member of the Royal Architectural Institute of Canada - MRAIC), Architekt, Członek Założyciel, Członek Zarządu i Skarbnik Światowego Porozumienia na rzecz Dostępnych Technologii i Środowisk (The Global Alliance on Accessible Technologies and Environments - GAATES).

Wystąpienie

Tytuł wystąpienia: "Znaczenie powszechnie dostępnego środowiska zabudowanego dla wdrażania polityki i programów w zakresie urządzeń i technologii wspomagających"

Witam Pana Przewodniczącego, organizatorów konferencji, szanownych kolegów, panie i panów. Dziękuję za możliwość wygłoszenia referatu podczas tak ważnego Spotkania Ekspertów nt. Światowej Współpracy w zakresie Technologii Wspomagających. Szczególnie jestem zobowiązany za pomoc Pani LuiZhihong z Chińskiej Federacji Osób Niepełnosprawnych oraz Pani Jian Zheng z Chongqing Normal University za pomoc i wsparcie w moich przygotowaniach do wystąpienia przed Państwem na tej konferencji.

Jestem zaszczycony, że zostałem uwzględniony w programie tej wspaniałej konferencji. Będziemy się tu wspólnie koncentrować nad tym, jak ważną rolę odgrywają urządzenia i technologie wspomagające w umożliwianiu osobom niepełnosprawnym uczestnictwa, w sposób znaczący, we wszystkich aspektach życia codziennego, takich jak pójście do szkoły, wykonywanie pracy zarobkowej, robienie zakupów, spacerowanie po parku, czy zaangażowanie w wolontariat w obrębie ich społeczności.

Są to działania, które większość ludzi uznaje za oczywiście możliwe do wykonywania. Jeżeli osoby niepełnosprawne będą miały dostęp do urządzeń i technologii wspomagających oraz będzie je na nie stać, to będzie to miało ogromny wpływ na zwiększenie ich niezależności i zapewnienie możliwości dawania znaczącego wkładu na rzecz społeczności. Nazywam się Bob Topping. Jestem architektem i członkiem założycielem Światowego Porozumienia na rzecz Dostępnych Technologii i Środowisk -GAATES, która nie powinna być mylona z GATE, tj. organizacją zajmującą się Światową Współpracą w zakresie Technologii Wspomagających Zdrowie, która jest inicjatywą Światowej Organizacji Zdrowia (WHO).

Organizacja GAATES powstała w 2007 r. Jesteśmy wiodącą międzynarodową organizacją, która zajmuje się promocją dostępności środowiska zabudowanego i wirtualnego.

Naszym zadaniem jest zwiększanie dostępu do tych środowisk dla około miliarda osób niepełnosprawnych na całym świecie. Są to osoby, które - przez brak dostępu do środowiska zabudowanego, transportu i związanych z nim urządzeń, ale także do informacji i komunikacji - są spychane na margines społeczny.

GAATES zarejestrowana w Kanadzie jako organizacja pozarządowa non-profit. została w 2007 r. włączona do międzynarodowego konsorcjum profesjonalistów, których zadaniem jest promocja dostępności na całym świecie. Nasze oddziały funkcjonują w 6 regionach świata: Azji-Pacyfiku, krajach arabskich, Ameryce Północnej, Ameryce Południowej, Europie i Afryce.

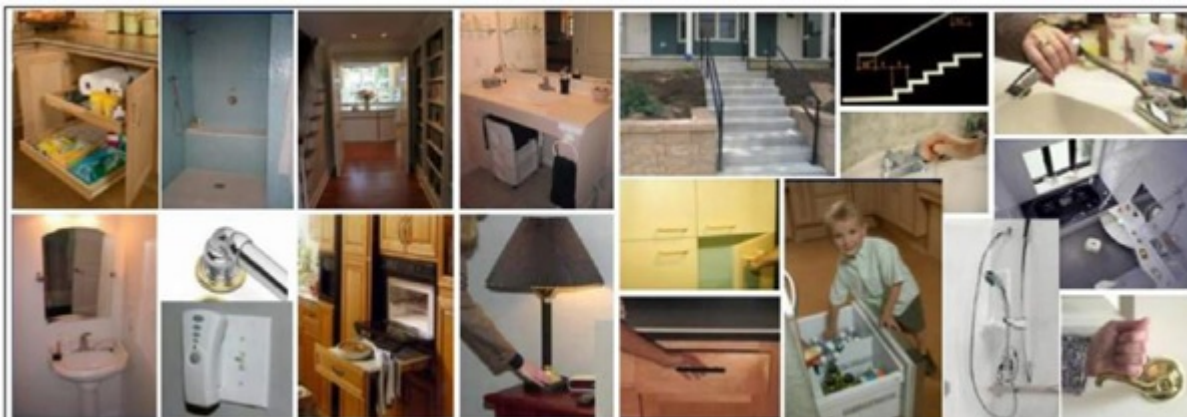
Zrealizowaliśmy wiele projektów dla różnych agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych, władz państwowych oraz organizacji z sektora prywatnego. Projekty te można pogrupować według następujących tematów: edukacja, technologie informacyjno-komunikacyjne, ograniczanie ryzyka katastrof i osiąganie gotowości na sytuacje awaryjne, rozwój kodeksów, standardów i polityki oraz Wytyczne Projektowania Dostępnych Budynków. Dodatkowe główne projekty dotyczyły konstrukcji i renowacji obiektów architektonicznych i obszarów miejskich.

W mojej pracy w ramach GAATES oraz w mojej własnej praktyce architektonicznej na rzecz dostępności koncentruję się na projektowaniu takiego środowiska, które wspiera szeroką gamę rozmaitych możliwości funkcjonowania, jakie użytkownicy tego środowiska wnoszą do każdego projektu.

różnorodność w funkcjonowaniu

Na przykład, w tej sali znajduje się wiele osób, które różnią się między sobą możliwościami w zakresie codziennego funkcjonowania. Niektórzy z nas są wyżsi, więc mają zdolność sięgania po przedmioty wyżej od innych. Niektórzy z nas mają mniejsze dłonie od innych, więc trudniej jest im chwycić poręcz balustrady. Niektórzy z nas są starsi i dlatego mają gorszą wytrzymałość, mniej siły i zręczności, co powoduje, że jest im trudniej pokonywać dłuższe dystanse lub obsługiwać urządzenia. Niektórzy mają gorszy wzrok od innych i potrzebują okularów do czytania. Niektóre dzieci mają różnego rodzaju dysfunkcje, jak na przykład mniej rozwinięte umiejętności poznawcze, czego rezultatem może być brak zdolności szybkiego reagowania w sytuacjach zagrożenia lub problemy z czytaniem.

uniwersalne projektowanie

Jeżeli ja, jako architekt, będę potrafił zaprojektować budynki mając na uwadze istnienie wymienionych przeze mnie dysfunkcji, wówczas moi klienci będą mieli budynki bardziej przydatne dla większej grupy użytkowników, z uwzględnieniem wszystkich osób, które znajdują się w tym pomieszczeniu. To jest sposób projektowania budynku, aby był on użyteczny dla wszystkich ludzi w możliwie jak największym stopniu, bez potrzeby dodatkowych działań adaptacyjnych, ani specjalistycznego projektowania. Taki sposób projektowania nazywa się projektowaniem uniwersalnym.

niepełnosprawność

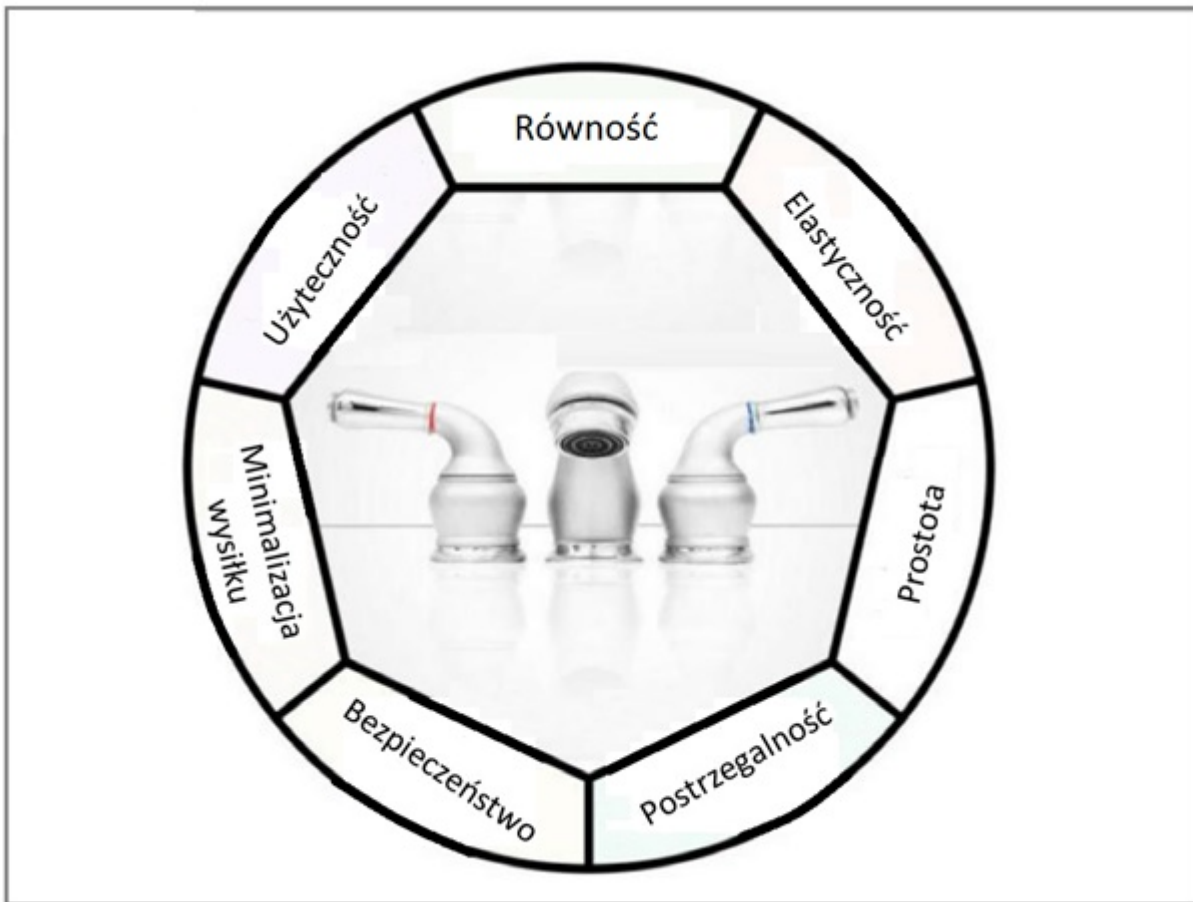
Myślę, że zauważyli państwo, że starałem się nie używać słowa niepełnosprawność. Osoby, o których przed chwilą mówiłem, czyli osoby wysokie, osoby z małymi dłońmi, seniorzy i osoby noszące okulary... wątpię, żeby któraś z tych osób uważała się za osobę niepełnosprawną.

sprawność

Projektowanie uniwersalne to projektowanie dla wszystkich, z myślą o możliwościach wszystkich ludzi, z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.

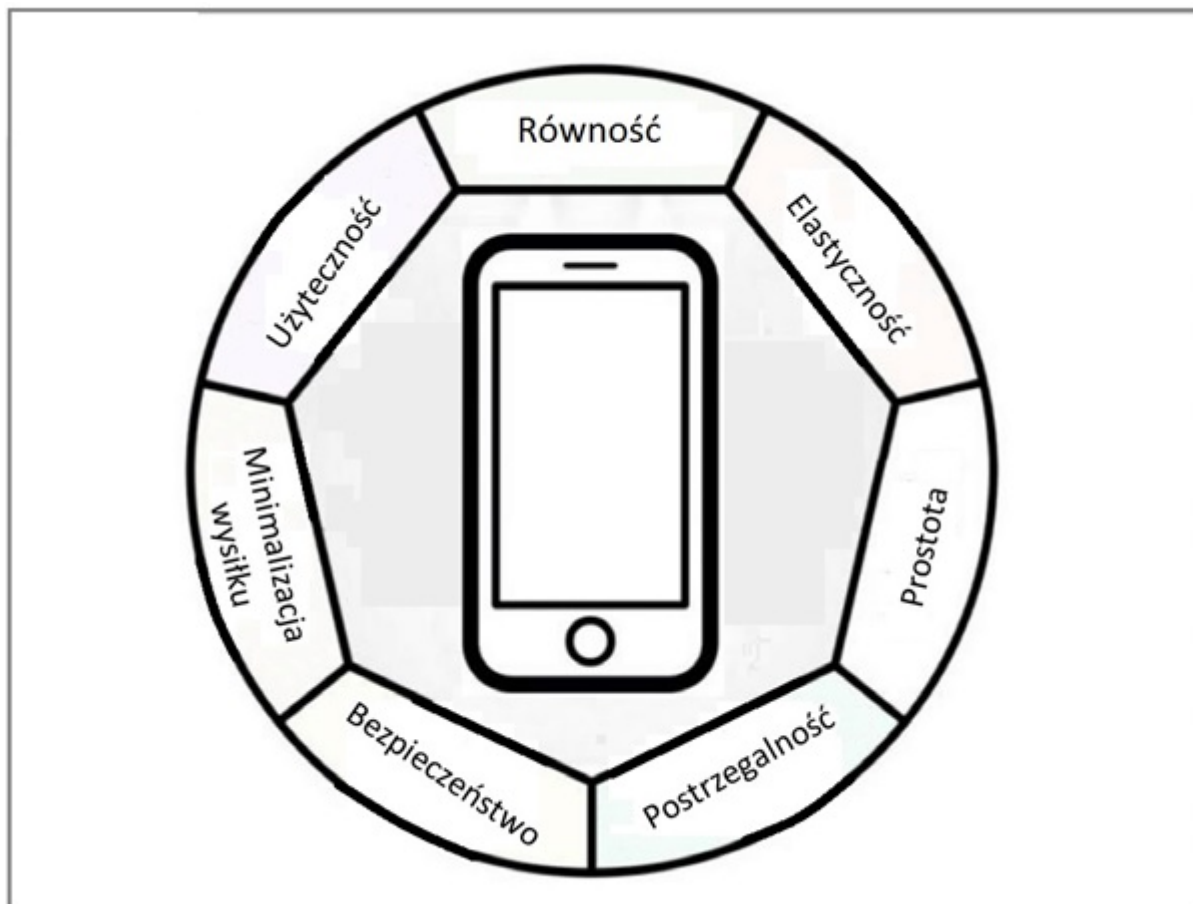
W tej chwili możecie sobie Państwo zadawać pytanie, dlaczego ten architekt opowiada o projektowaniu uniwersalnym na konferencji poświęconej urządzeniom i technologiom wspomagającym?

Po pierwsze:

Chciałbym podkreślić, że uniwersalne projektowanie to filozofia projektowania, która może być stosowana do projektowania czegokolwiek, co wymaga zaprojektowania. Jeżeli przyjrzeć się bliżej tej koncepcji to okaże się, że zawiera ona w sobie podstawowe zasady projektowania, takie jak równość, elastyczność, prostota, bezpieczeństwo, postrzegalność, minimalizacja wysiłku i użyteczność. Te zasady mogą być stosowane w taki sam sposób przy projektowaniu dzbanka na kawę, jak i stadionu olimpijskiego oraz, oczywiście, do projektowania urządzeń i technologii wspomagających. Zachęcam wszystkich projektantów oraz programistów urządzeń i technologii wspomagających, żeby kierowali się w swojej pracy zasadami uniwersalnego projektowania.

Trzeba zwrócić uwagę na fakt, że nie wszystkie zasady uniwersalnego projektowania dadzą się zastosować do każdego procesu projektowania urządzenia lub technologii wspomagającej. Projektanci muszą rozumieć te zasady i odpowiednio je stosować, bowiem niewątpliwie część z tych zasad da się zastosować do większości projektów.

Na przykład, jeżeli projektuje się nową aplikację na smartphona, która ma służyć osobom niewidomym do poruszania się na nieznanym im terenie, to myślę, że powinna ona być łatwa i intuicyjna w użyciu, możliwa do obsługi dla osób niewidomych, a użytkownik powinien wkładać jak najmniej wysiłku w jej obsługę. Ponadto powinna zajmować odpowiednią powierzchnię ekranu, żeby użytkownik z dużymi dłońmi mógł do niej wpisać informacje. Te wszystkie zasady są zasadami projektowania uniwersalnego.

Po drugie:

Jestem pewien, że będę mile zaskoczony urządzeniami i technologiami wspomagającymi, które zostaną zaprezentowane na tej konferencji.

Wiele z nich to rozwiązania pasjonujące i innowacyjne. Trzeba jednak mieć na uwadze, że wiele nawet najbardziej innowacyjnych urządzeń nie będzie mogło wejść do użytku, jeżeli przestrzeń, w której mają być używane nie będzie dla nich dostępna. Dam Państwu przykład.

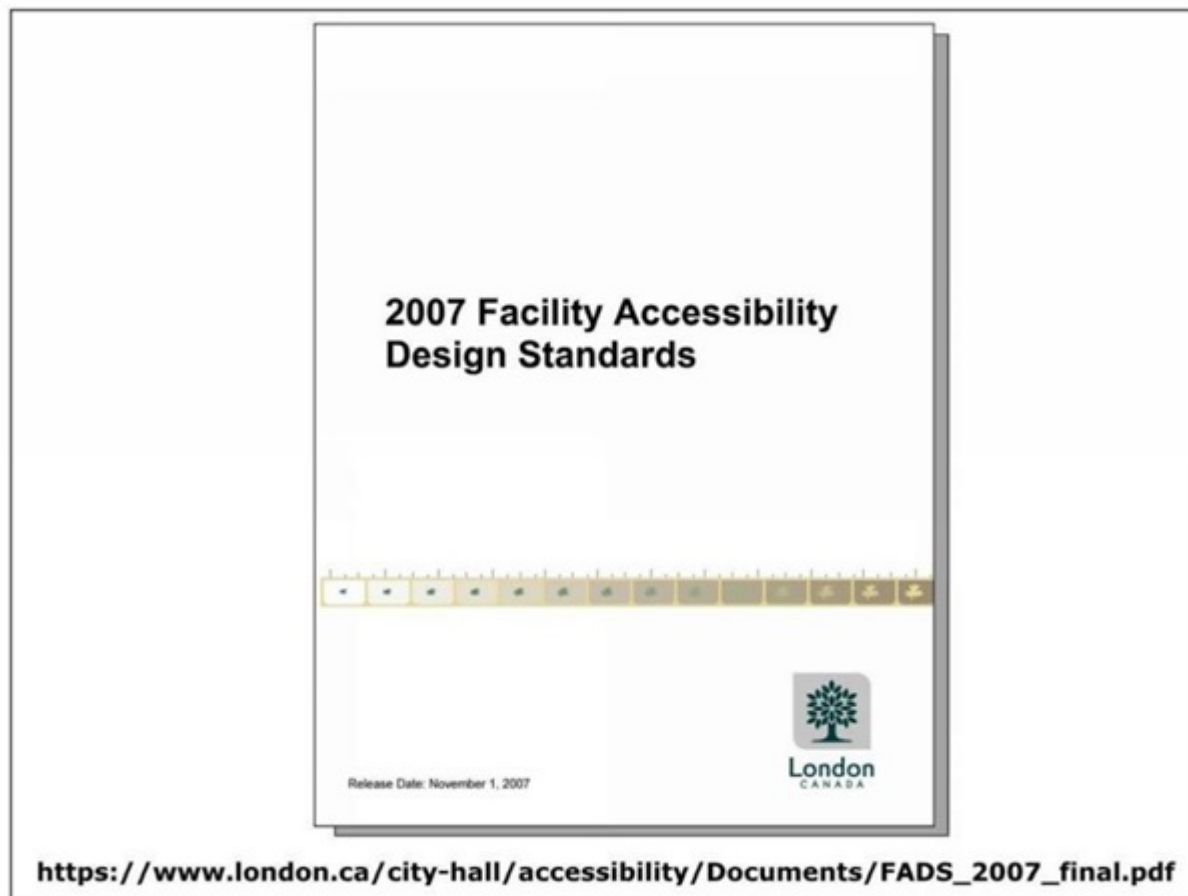
Dziecko poruszające się na wózku będzie miało z niego mały użytek, jeżeli droga do szkoły jest pełna nierówności i wysokich krawężników, a w szkole nie ma toalety dostosowanej do potrzeb osoby poruszającej się na wózku. W podobnej sytuacji jest osoba niewidoma, która w drodze do pracy porusza się za pomocą białej laski. Na niewiele się ta laska przyda, jeżeli na swojej trasie osoba ta ma pokonać przejścia przez szerokie i ruchliwe drogi, na których nie zapewniono odpowiedniego systemu dźwiękowego zapewniającego pieszemu możliwość bezpiecznego skorzystania z przejścia. Można także podać przykład osoby, która straciła rękę w wypadku i otrzymała protezę, aby mogła wrócić do pracy. Być może, nie będzie ona mogła swobodnie funkcjonować w środowisku pracy, dopóki do korzystania z klamek, włączników światła, kurków kranów, spłuczek i innych urządzeń nie wystarczy jedna dłoń i jest wymagane chwytanie, obracanie lub skręcanie nadgarstka.

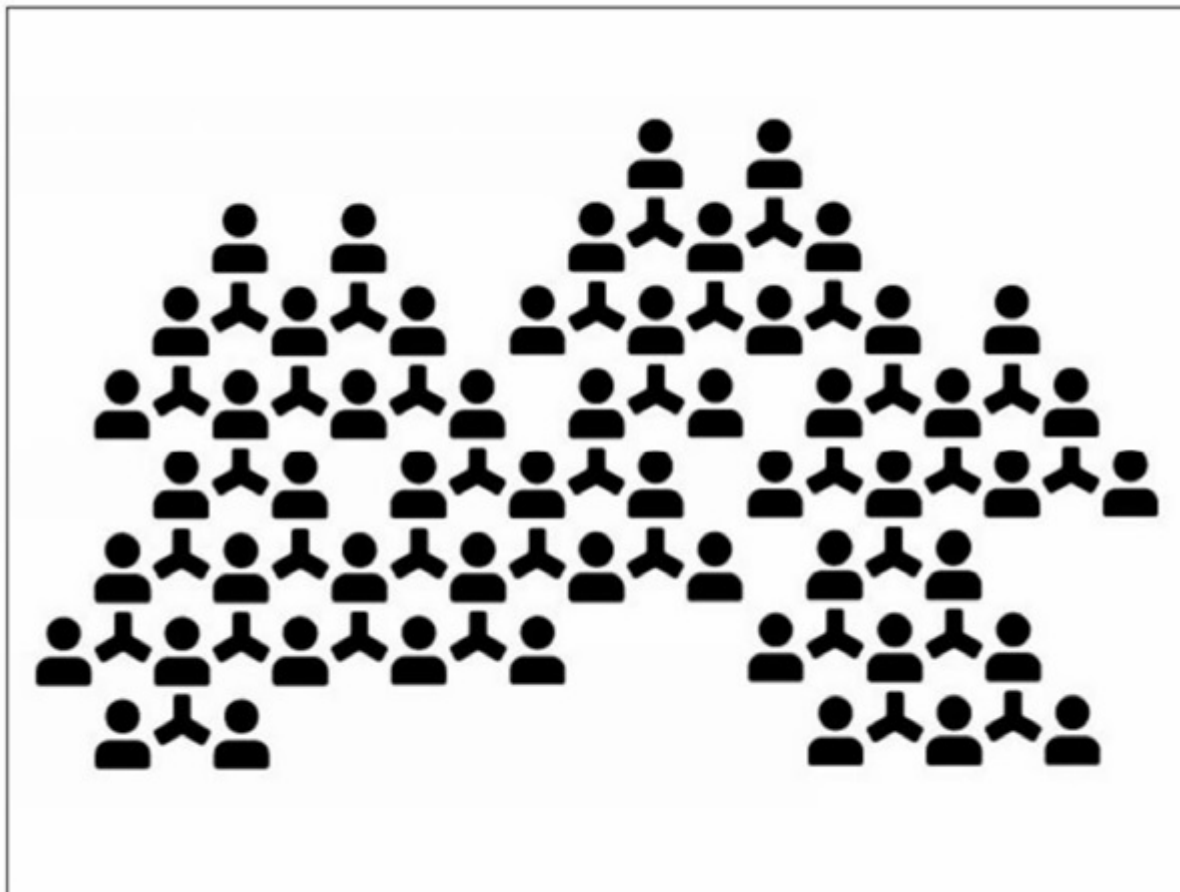
Z powyższych przykładów wynika, że dostarczanie użytkownikom urządzeń i technologii wspomagających nie zwiększy niezależności i mobilności osób ze szczególnymi potrzebami, jeżeli środowisko, w którym żyją, nie będzie stwarzało możliwości korzystania z nich. Zasadniczą sprawą jest, żeby regulacje prawne w zakresie budownictwa były brane pod uwagę równoległe z polityką i systemami, które są przyjmowane w celu zaopatrzenia obywateli w urządzenia i technologie wspomagające.

Na świecie jest wiele przykładów bardzo dobrze opracowanych standardów dostępności dla środowiska zabudowanego, ale niewiele z nich powstało w oparciu o zasady projektowania uniwersalnego. Wspomnę tu o jednym wyjątku: chodzi mi o zestaw standardów dla miasta Londyn w Ontario, w Kanadzie, w których opracowanie byłem zaangażowany.

W 2001 r. miasto Londyn w Ontario rozpoczęło prace nad dokumentem, który zatytułowano „Standardy Projektowania Dostępnych Obiektów”(Facility Accessibility Design Standards - FADS). Uznano, że te standardy mają być oparte na zasadach projektowania uniwersalnego. Miasto, współpracując z moją firmą architektoniczną i wieloma grupami lokalnych społeczności, stworzyło kompleksowe standardy, które uwzględniały potrzeby osób o bardzo różnych możliwościach funkcjonalnych.

Standardy FADS wypracowane w mieście Londyn stały się wkrótce bardzo popularne w innych regionach Ontario i szybko uznano je za pierwsze w Kanadzie standardy projektowania uniwersalnego. Zainteresowanie tym dokumentem ze strony innych organizacji było tak wielkie, że miasto Londyn, razem z moją firmą architektoniczną, postanowiło go udostępnić publicznie. Dzięki temu wszyscy zainteresowani mogli nieodpłatnie skorzystać z niego w całości, albo dostosować do swoich potrzeb zapożyczając zaprezentowane tam rozwiązania. Od tamtego czasu z FADS skorzystało ponad 100 gmin i organizacji w Kanadzie i zagranicą.

Dzięki opublikowaniu FADS i oddaniu do publicznego użytku, standardy wzbogaciły się o uwagi od kolejnych użytkowników. Kiedy kolejne gminy dostosowywały standardy do swoich własnych potrzeb, ten szablonowy dokument został wzmocniony i przyniósł korzyść wszystkim, którzy kolejno go przyjmowali. W ten sposób standardy bardzo się rozrosły i dalej rosną, za każdym razem, kiedy ktoś nowy podejmuje decyzję o ich przyjęciu.

Oryginalny dokument FADS został znowelizowany w 2005 r. i następnie w 2007 r. Wersja aktualna na rok 2015 jest właśnie przygotowywana. Zachęcam wszystkich do pobrania tego bezpłatnego dokumentu i, jeśli okaże się przydatny, do wykorzystania jako bazy dla regulacji zapewniających, aby wszystkie nowe budynki i przestrzeń były rzeczywiście dostępne i właściwie zaprojektowane dla osób, które korzystają z urządzeń i technologii wspomagających.

Podsumowując moje wystąpienie, chciałem przypomnieć jego najważniejsze elementy:

- Projektowanie uniwersalne to filozofia projektowania włączającego, która uwzględnia różne potrzeby populacji jako całości – skupia się ona na zaspokajaniu potrzeb każdego, a nie tylko osób niepełnosprawnych.
- Projektantów urządzeń i technologii wspomagających zachęcam do skorzystania w ich pracy z zasad projektowania uniwersalnego. Te zasady mogą być stosowane do projektowania wszystkiego, na przykład sprzętu, oprogramowania lub aplikacji na smartfony.
- Projektowanie środowiska zabudowanego musi być wzięte pod uwagę przez twórców przepisów i strategii - także w czasie opracowywania polityki i programów dotyczących dostarczania urządzeń i technologii wspomagających. Bez przyjaznego środowiska fizycznego, urządzenia i technologie wspomagające mogą nie mieć pozytywnego wpływu na zwiększenie mobilności i niezależności korzystających z nich osób.

Jeszcze raz bardzo dziękuję za możliwość podzielenia się z szanowną publicznością moimi przemyśleniami na temat znaczenia powszechnie dostępnego środowiska zabudowanego dla wdrażania polityki i programów dotyczących urządzeń i technologii wspomagających.

Nota biograficzna

Bob Topping (urodzony w Szkocji) jest kanadyjskim architektem. Dyplom licencjacki w zakresie architektury (Bachelor of Architecture) uzyskał w 1979 roku na Strathclyde University w Glasgow w Szkocji, przed emigracją do Kanady. Jest prezydentem i od 2014 roku jedynym właścicielem firmy DesignABLE Environments Inc., której był współzałożycielem w 1987 roku. Jest to firma skupiająca konsultantów, którzy pomagają klientom w tworzeniu dostępnego otoczenia poprzez stosowanie w praktyce zasad uniwersalnego projektowania.

Bob Topping jest członkiem założycielem Światowego Porozumienia na rzecz Dostępnych Technologii i Środowisk (The Global Alliance on Accessible Technologies and Environments - GAATES), organizacji założonej w 2007 roku. Posiada ponad 25-letnie doświadczenie w równoczesnym wykonywaniu zawodu architekta i pracy nauczyciela akademickiego w zakresie architektury na kanadyjskich uczelniach wyższych. Specjalizuje się w projektowaniu obiektów bez barier oraz w projektowaniu uniwersalnym. Jest członkiem (zarejestrowanym jako konsultant ds. projektowania) Stowarzyszenia Architektów Ontario (Ontario Association of Architects - OAA) i Królewskiego Instytutu Architektury Kanady (Member of the Royal Architectural Institute of Canada - MRAIC) oraz różnych komitetów zajmujących się zagadnieniami zapewniania dostępności środowiska zabudowanego. Uczestniczył w tworzeniu w Kanadzie legislacji krajowej w zakresie budownictwa i zagospodarowania przestrzennego. Występował na wielu międzynarodowych konferencjach. Od 2008 roku skupia się na pracy w DesignABLE Environments Inc.

